

§ 48.

Форма на българското държавно управление.

Три сж основнитѣ форми на държавното управление: *монархична, аристократична и демократична*. Формата на управлението е монархична, когато върховната власть се намира въ ржцѣтѣ на едно лице, монарха, аристократична — когато върховната власть е съсрѣдоточена въ ржцѣтѣ на нѣколко души, най-добритѣ, и демократична — когато самъ народѣтъ упражнява върховната власть. Споредъ това върховната власть принадлежи или на едно лице, или на нѣколцина, или пѣкъ на цѣлия народъ. Туй е класичното дѣление на държавното управление, което било извѣстно още на Иродота¹⁰ и научно класифицирано отъ Аристотеля.¹¹ Обаче не всички стари държави имали само просто монархично, аристократично или демократично държавно управление, а въ нѣкои отъ тѣхъ то било смѣсено. Върховната власть може да принадлежи: 1) на монарха и аристокрацията, 2) на монарха и демокрацията, и 3) на монарха аристокрацията и демокрацията. Смѣсенитѣ форми на държавното управление били извѣстни и на Аристотеля, които ги е намиралъ за най-полезни за държавата, защото разнитѣ елементи взаимно се ограничавали и уравниѣсявали.¹² Въ държавитѣ съ прости форми на управление често ставали злоупотрѣбения съ върховната власть и, когато управляещитѣ имали прѣдъ видъ само личния си интересъ, а не общото добро на всички, монархията се обръщала въ деспотизъмъ, аристокрацията — въ олигархия и демокрацията — въ охлокрация.¹³ Формата на старото българско

¹⁰ Herod. III, 80, 81. 82.

¹¹ Arist. Politica, III, 5 (7), 12 (18). IV, 2.

¹² Ibid. II, 3. IV, 6 (8).

¹³ „ III, 5 (7). IV, 2, 3.